

Any II

Barcelona 10 de Juny de 1881

Núm. 34

PREUS DE SUSCRIPCIÓ				Se publica els dies 10, 20 y 30 de cada mes		PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR	
	ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES		ANY	SEMESTRE
Espanya	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals		Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts
Països de l' Unió Postal	76 *	40 *	*	*		Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 * 3'50 *

No s' servirà cap suscripció que no s' pagui per endavant

DIRECTOR - PROPIETARI
CARLOS SANPONS Y CARBÓ
UNIÓ, 28
BARCELONA

Y en los altres països, los preus d' Espanya y ademés lo franqueig

SUMARI

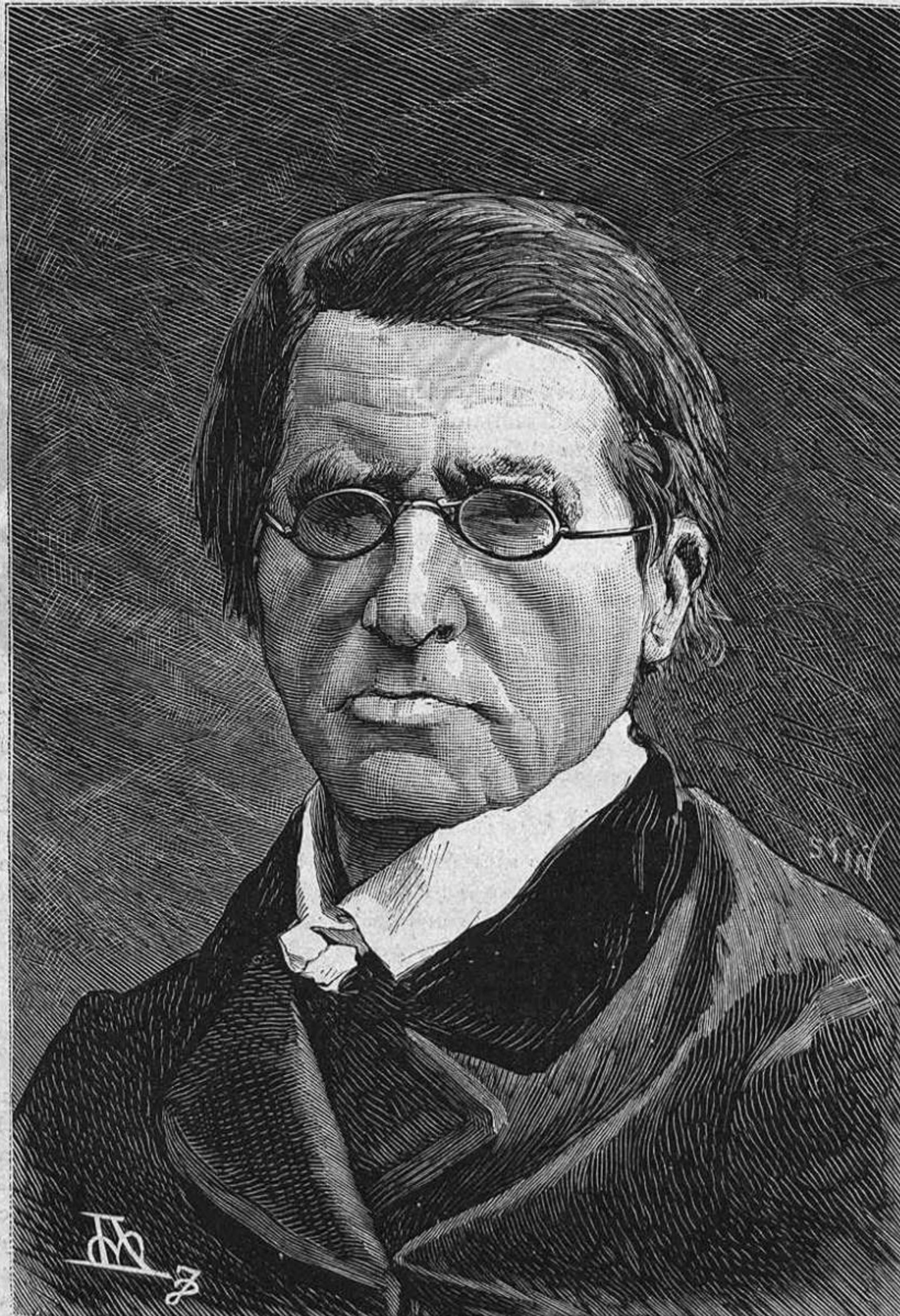
TEXT. — CRÒNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. = NOSTRES GRABATS, per Eduard Tamaro y J. Gotó = LO BRUCH, per Oleguer Miró. = TORANT DE LA ERMITÀ (poesia), per Frederick Rahola. = PERIODICHES Y PERIODISTAS, per Narcís Oller. = CENTENARI DE CALDERON. = Carta de Madrid, per Eduard Tamaro. = EN L' ALBUM DE LA Sra. D. C. de S. de X. (poesia), per R. E. B. = TEATRES, per F. M. = NOVAS.

GRABATS.—LITTRÉ.—Madrit. FESTA DE SANT ANTONI DE LA FLORIDA. = JOANA GHEEST PROP DEL BRESSOL DE SA FILLA. = ANTICH CLAUSTRÉ DE LA SEU DE MANRESA. = PIANO ARBONA.

CRÒNICA GENERAL

Lo Maig ja 'ns ha deixat; ab tot y tenir trenta un días sempre l' habem considerat com lo mes curt del any. Desde la nostra infantesa que l' veyem passar com una exhalació, així que l' pressentim en las ver dejantas copas dels arbres, fins que l' habem de plorar perdut en mitx de la luxuriosa esforsescencia ab que tots los anys ve á despedirse de nos altres.

Es lo mes de las ànimes poéticas y delicadas; los esperits místichs van escullirlo pera obsequiar en ell ab las mes delicadas tendresas á la que fou la mes casta y la mes pura de las donas avans y despues de haber infantat al fill de Deu. Lo cult fer vorosíssim que durant lo mes de Maig reb la santissima Verge es, en mitx de sa sencillesa, de lo mes grandios que puga donarse. Qui no pot obsequiarla anant á la iglesia ó la capella y unir sa veu pera cantarsas alabansas á la de centenars de creyents, se reculleix en lo fondo de sa casa y desde allí eleva fins al trono de la soberana Reina de cels y terra lo suavissim perfum de l' oració cristiana. Per totas parts s' impro-

EMILI LITTRÉ

visan altars á la Verge, desde l' ostentós palau del opulent magnat, fins á la cambra modesta ahont viu reclosa en sas blanquissimas parets la donzellla ignorada del mon, filla del traball y qu' ab lo producte del mateix contribueix á apaibagar las necessitats d' una familia numerosa. Mes d' una vegada al trovarnos devant d' una d' aquellas aras constituhida á lo mes per un quadro de la Verge, dos ciris y algunas flors nos hem sentit presos de mística unicí y hem sentit devant d' ell molt mes de lo qu' hauriam sentit en la mes soperba de las catedrals.

Tots los que tenen lo sentiment de la naturalesa han de sentir especialment lo mes de Maig; per aixó ha constituit una de las mes freqüents inspiracions de tots los poetas desde l' que ha llegat son nom á la fama fins al versificador mes adotzat que no respecta á ningú tractantse de prodigar los productes de sa desgraciada concepció, y es també per aixó que las ànimes contemplatives educadas en l' escola de Rousseau y Bernardi de Saint Pierre han d' admirar lo mes de Maig com la manifestació mes expléndida del poder de la naturalesa.

**

La sinceritat del govern en las qüestions econòmiques no serà gran cosa mes que la qu' ha observat en la qüestió electoral segons lo criteri dels polítichs d' oposició. Tot alló de deixar integras pera las Corts las solucions que en aquellas matèries mes puguen convenirnos no ha de passar per lo que veyem de la categoria de programa ministerial, es á dir, de promeses sense ganas de cumplirse. Qui així no ho reconega, Deu l' hi ha de tenir en compte, que per alguna cosa digué «Benaventurats los mansos.»

Així nos fa parlar la negativa del senyor Gobernador de la província á autorizar la manifestació protec-

cionista que debia celebrarse en nostra ciutat. Massa que nostres lectors deuen haberse enterat de la acu-llida, que per respecte á la superior autoritat de la província calificarem de desdenyosa, dispensada per lo senyor Gobernador á la Comissió organisadora de la citada manifestació. Una autoritat que confessà ingenuament que no ha de llegir una sollicitud que se l' hi presenta es digne de que se l' hi adjudique una insula batararia pera l' exercici de sas altas funcions.

Y l' gobern ha aprobat plenament la conducta del senyor Gobernador en aquesta qüestió. Ja ho presumiam y encara mes creyem que l' senyor Herreros de Tejada en l' ocasió present s' ha inspirat mes en indicacions emanadas d' altas esferas que no en un criteri propi que ben segur l' hauria condonat á rebrer mes afectuosament de lo qu' ho feu, als senyors de la Comissió.

Aquest dato per si sol ja 'ns podria ilustrar sobre l' imparcialitat del gobern, pero per si no fos prou, lo tractat de comers qu' actualment està negociant ab Inglaterra, y que potser ja á l' hora present està formalisat del tot, nos acabaria de treurer de duptes.

Aquest tractat que segons 'ls libre-cambistas ha d' inundar de vins espanyols tota la monarquia britànica exigirà com es natural qu' Espanya fasse algunas concessions en sas tarifas arancelarias á fi de facilitar en nostra patria lo mercat anglés.

La tècnica seguida en aquesta ocasió pels libre-cambistas certament que no fa honor á la seva inventiva; per totas parts ahont s' ha tractat de plantejar ab algun dissimulo las doctrinas libre-cambistas s' han escullit com á mes á propòsit pel objecte, los tractats de comers qu' ab un cop de ploma portan á las nacions agarrotadas als peus d' altres mes poderoses y afortunadas. Lo recurs es mes que gastat y sols comprenem que 'ls libre-cambistas hi hajen acudit no tenint gran confiança en l' èxit de la causa que defensan y tractant d' imposar á sos contraris ab las complicacions diplomàtiques que podrían derivar-se de la no acceptació d' un tractat ja mitx ultimat en las cancellerias de Madrid y de Lòndres.

Las tristíssimas consecuencias que podria portarnos lo tractat de Comers ab Inglaterra foren apreciadas en tota sa importancia per lo «Foment del Traball Nacional» qu' organisa lo meeting del Teatre Principal á fi de representar al gobern en contra d' un tractat que si arriba á ajustarse ha de ser altament onerós pera tots los rams de nostra producció inclus pera 'ls mateixos culturers de vins.

Un'altra manifestació proteccionista s' ha celebrat á Girona pera la qual se reberen numerosíssimas adhesions no tan sols de Catalunya sino també de molts punts d' Espanya ab l' objecte d' oposarse al plantejament de la base 5.ª de la llei aranzelaria.

¿Revesteixen alguna importància aquestes manifestacions? Los libre-cambistas mateixos s' encarregan de respondrelo. Y sino; què significa l' atmòsfera que 'ls periódichs adictes al ministeri venen aquests dies creant al ministre d' Hisenda lo libre-cambista senyor Camacho? Sembla talment que l' senyor Camacho nos haja portat las bodas del seu nom ab la seva gestió finançiera sens rival. Si realment aquest senyor ha realisat lo miracle d' omplir l' arca del tresor cumplint rigurosament ab totas las obligacions del estat, com així ho publican á so de trompeta los seus partidaris no serem nosaltres qui l' hi escuseje los elogis per mes que 's tracte del Camacho libre-cambista *enragé*.

Entre tant no podem menos de recordar un enrahownement de dos bolsistes que llegirem en un periódich satírich qu' anys endarrera s' publicaba en nostra ciutat; deya un d' aquets bolsistes á son company.

—Compro deu milions, y entre paréntesis ¿me po-
drías deixar una pesseta per anar á sopar?

—No podrà ser també que l' Hisenda espanyola en mitx de tanta abundància necessites també una pesseta per no morirte de fam?

**

La presencia del senyor Rius y Taulet en nostre municipi se deixa ja sentir, y aixó no volem dirlo per la disposició donada per dit senyor referent á la cassa de gosos vagamundos per medi de llassos. La gran cascata del parch, aquest magnífich esbarjo que Barcelona posseirà gràcies á la poderosa iniciativa del senyor Rius, està ja á punt de prestar son servet si be encara no s' trovan en son lloc las estàtuas ab que deu adornar-se l' monument, y si no hagues sigut per lo desgraciat accident qu' ocasionà la mort del regidor senyor Bonay en aquestas horas ja s' hauria inaugurat oficialment.

En quant á las estàtuas si malas llengües no menteixen encara no han arribat al estat embrionari, no sabem per culpa de qui, encara qu' ns guardarem molt be de suposar que als artistas encarregats de las mateixas se 'ls haja fet cap mena d' anticipo á compte de lo que deuran cobrar per los traballs puig que en la casa del comú no hi ha precedents que ho puguen fer presumir així.

**

Gran rebombori ha mogut per tot arreu lo brindis del senyor Menéndez Pelayo en lo banquet donat pel claustre universitari de Madrid. No podia menos que succehir així ja que en tot lo citat brindis hi domina una franquesa qu' horripila. Tan sols lo fogós catedràtic de la Universitat central podia permetre parlar de barbarie germànica devant del embajador d' Alemania, de la llibertat municipal de la Península assassinada per la casa de Borbon, y renegar del nom d' Iberia tenint á son costat á representants del veïn regne lusità.

**

Actualment està cridant l' atenció dels parisencs una exposició de gossos de totas castas instalada en lo jardí de las Tullerías.

Per mes que 'ls gossos estigen allí exposats no ho es-tant certament á cap desgracia ni tan sols á ser cassats per un llaç dels qu' ara posaran de moda aquí en Barcelona; ans be al contrari se 'ls rodeja de tota mena de comoditats com ho indican las següents notícies que prenen d' un periòdic.

.Los gossos son collocats en gabias *confortables* que 'ls defensan molt be de la calor del dia y del rellet de la nit y á fi de que puguen ajassarse ab tota comoditat hi ha dintre de las mateixas coixins, pells y edredons que suavisan notablement la reclusió temporal á que se 'ls subjecta. A molts amos de gossos que no han tingut lo valor suficient per permaneixer allunyats de sos fidels companys durant la nit se 'ls ha consentit retirarlos cada dia ab la condició de retornarlos tots los dematins á l' Exposició, baix multa de cinquanta franchs qu' han tingut de depositar per endavant; es como si 'ls tinguesen á mitxa pensió.

Aquesta exposició constitueix una significadísima rehabilitacion que en tot rigor de justicia s' debia á la rassa canina que tan' apreciables serveys presta al home. De engegarlo al redondel d' una plassa de toros pera servir d' estimul als instints ferotges d' aquests animals fins á ser objecte de tan delicades atencions in-dubtablement que hi ha una distancia inmensa.

RAMON E. BASSEGODA.

NOSTRES GRABATS

EMILI LITTRÉ

Als primers de Febrer de 1801 nasqué en París Mr. Emili Littré, dedicant desde molt jove al estudi de las ciencias naturals. Emprengué luego després la carrera de medicina, y acabats sos peculiares estudis se dedicá als històrichs y filosófichs, havent lograt coneixé á fondo l' grec antich y modern, lo sanscrit, l' àrab y las llengüas modernas,

En 1828 dirigi l' *Diari setmanal de medicina*, y més tard fou un dels principals redactors de *El Nacional*. Colaborá després en la *Revista dels dos mòns* y en difrents diaris de medicina, havent fundat en 1855 la *Revista positivista*, en la que seguí primerament l' escola d' August Compte.

En 1871 fou admés en l' Academia Francesa, y entre sos mèrits literaris descollan las traduccions al francés antich de *La Ilíada* d' Homero y *L' Infern* del Dante, essent sa obra capital, y en la que per espay de trenta anys dedicá per complert sa activitat, lo copiosíssim *Diccionari de la llengua francesa*, obra que, segons s' ha repetit, sols pot concebirse ordinariament com produhidura per un cos académich que l' haja empresa ab preferencia y perseverancia.

Litré que no era batejat rebé lo batisme en los darrers instants de la seva vida pér lo que son entero se verificá ab totas las ceremonias de l' Iglesia católica promoguente ab tal motiu numerosas protestas per part dels amichs del finat.

MADRIT.—FESTA DE ST. ANTONI DE LA FLORIDA

Situada l' ermita de sant Antoni de la Florida entre la Moncloa y la montanya del Príncipe Pio en Madrid, frente la costa d' Areneros; fou erigida com á tal ermita en 1720 y reedificada pels entorns de 1768. Son interior te de notable una imatge de sant Antoni esculpida per Ginés y la cúpula y voltas pintadas per Goya.

Ab ocasió de la festa de sant Antoni, lo 13 de Juny, te lloch la romeria ó fira famosa en Madrid y tota sa província, rivalisant casi ab la mes popular de sant Isidro.

L' animació d' aquesta romeria que dona lloch á l' improvisada fira ó campament especial de que tenim tantas mostras en Espanya, la manifesta donantne completa idea lo excellent dibuix de Muñoz que reproduhim y en ell son agradables los contrasts y efectes de visualitat que s' ofereixen, essent ben disposats los grups pera l' efecte de conjunt y pera lo millor conèixement de las diverses classes socials que constantment acudeixen á la festa.

JOANA GHEEST

PROP DEL BRESSOL DE SA FILLA

Aquest magnífich quadro de Geertz representa á Joana Gheest, favorita del emperador Carles V, prop del bressol de sa idolatrada filla Margarida, que li havia sigut presa per ordre de dit emperador avans de que aquell se casés ab Isabel de Portugal. Carles V manà que la memorada filla fos educada esmeradament, y més tard fou la regenta dels Països-Baixos, anomenada Margarida de Parma.

Las calitats que avaloran aquest quadro son prou notòries tant per l' expressió y bon arranjament de la figura de la afigida Joana prop del desert bressol que porta esculpit lo nom de *Margareta* com per los curiosos detalls de mobiliari, disposats ab molta propietat y perfecció.

ANTICH CLAUSTRE DE LA SEU DE MANRESA

La Seu de Manresa preciós monument del sige XIV remonta molt mes enllà sa gloria historia com desde luego en l' exterior ne dona mostra l' excelent porta romànica dita de l' Abadia, que conduceix als claustres moderns, quals arcadas se trovan tapiadas y algunas ocupades per capelles.

Per aquets claustres se passa á un semi-olvidat recóahont se troben desconeigudas de la generalitat, algunes despulles dels claustres romànichs indubitablement dels siges X y XI. Recorda sa construcció los casi-coetanis de sant Pere de les Puellas, ara per desgracia desapareguts, y lo sencillissim traball de sos capitells, de dibuix sumament rudimentari y executats no en alt relleu, si no solament per medi de refundits en la pedra; tot dona completa idea de una construcció primitiva, d' un tantex escultòrich, per medi del que se cercaren y foren conseguits regulars bons efectes de conjunt.

L' esmerada conservació d' aquesta ala de claustre tipal vegada únic en Catalunya, seria objecte dignissim que recomanem als ilustrats é industrious manresans.

EDUARD TÀMARO.

LOS PIANOS DEL SENYOR ARBONA

Galanament invitats per dit senyor, havem tingut una veritable satisfacció al visitar sos tallers ab motiu d' examinar los seus ben acabats pianos oblícuos, que per cert no deixan res que desitjar ni als més exigents, per sas inmellorables qualitats de robustesa é igualtat de sons fins al extrem de ferse insensible la tranzició dels graves als centrals y d' aquests als aguts; de sa solidesa á tota prova, ja que s' exportan á las Antillas sense necessitat d' assegurar més ni ménos la seva resistencia, com s' acostuma en altres establiments. Finalment debem dir que completan aquestas condicions la elegancia de formes, realsa per la severitat y sobrietat d' adornos.

Lo Sr. Arbona ns feu observar una porció de detalls relatius á la construcció, que s' escapan á la vista de la major part y que proban ab quanta conciencia dirigeix los traballs. Bastarà dir que la concavitat de la tapa armònica, problema difícil de resoldre per la gran pressió de las cordas, está perfectament salvat á pesar de tenir la tapa no més que sis milímetres de gruix. No menos admira l' minuciós é improbo traball de separació y aislament de cordas per medi de planxetas de metall, que sens dubte influeix en la superior sonoritat dels pianos del Sr. Arbona.

La acceptació creixent que obtenen en Amèrica demosta que las ventajas de la producció del Sr. Arbona son cada dia més conegudas y apreciadas, puig que no sols competeix ab la de renomenadas coses extrangeras sinó que en quant á solidés y sonoritat las sobrepuja. Ho celebrem tant més perque als lloables esforços del mencionat industrial debem afegir que tot lo material de construcció de sos magnífichs instruments, es absolutament espanyol.

Rebi'l Sr. Arbona nostra coral felicitació en la segretat de que 'ls industrials modestos y laboriosos que com ell dedican tots sos esforços al perfeccionament de sos productes, son y serán sempre l' orgull de l' industriosa terra catalana.

J. Gorós.

LO BRUCH

MESTAVA un dia del passat hivern assentat al sol, llegint lo diari, quan en ell me va cridar l' atenció una gacetilla dihent que la Biblioteca de la Renaixensa havia publicat, ab lo títol de *Lo Bruch*, una narració escrita per D. Joseph Feliu y Codina, per l' estil dels *Episodios Nacionales* d' en Perez Galdós.

Tot qnat fa referencia á aquella memorable jornada, explosió del foc patri català que tingué lloch en lo dia 6 de Juny de 1808, y que ja havia sigut anunciat dos dias avans, lo dia 2 del propi mes, per las espurnes del paper sellat francés cremat pels manresans, té un-

interés molt especial per los fills del Pla de Bages; així es que lo mateix va ser anar á Barcelona que proporcionarme l' obre del Sr Feliu y Codina, ab lo desitj de veure qué es lo que diu sobre un dels fets més importants y gloriosos de la historia de Catalunya, que tot fill de nostra terra té de coneixe ab minuciositat, com diu lo referit senyor.

Lo meu pensament, al obrir per primera volta l' llibre del Sr. Feliu y Codina, era solament fullejarlo, per lle-girlo després ab calma; mes desde las primeras ratlles me va despertar tant l' interés que no l' vaig poguer deixar fins arribar á son fi; perque, á mon pobre entendre, son llenguatge es elegant, sos dialechs animats y'ls tipos ben apuntats. Llástima que siga un tant exagerat lo del pare d' en Pauet Ferrera, l' home de marbre; que posa l' autor en boca de la Mercé expressions que son verdaderas blasfemias, que no diu may una noya com ella, encara que siga en un moment de desesperació; y que del Rector de Sampedor, á pesar de dirli bon capellá, en fassa una especie de tipo del clero durant la guerra de la Independència, no tal com era, ni com es, sinó com ab certa passió ó preocupació se l' figuraren alguns.

No sé si estich en un error; però tinch la convicció de què las novelas històriques, com las científicas que han posat tant de moda en Juli Verne y lo capitá Mayne Reid, fant en certs cassos més mal que bé; perque l' lector no sab sempre ahont acaba la veritat y comensa la ficció; y quan no té prou criteri ó coneixements per separar una d' altra alimenta la seva ànima d' una espècie de pseudo-ciència que no li fa prouit.

No soch jo qui ha de donar llissons de cap mena al Sr. Feliu y Codina. Sé que al fer Lo BRUCH no s' ha proposat descriure aquella gloriosa acció de guerra, sinó pintar un quadro animat del esperit que dominava en nostra benvolguda terra al presentarse com nou Davit davant del Goliat del sige; però com la creació del personatge principal de la seva obra, en boca del qual posa tota la narració, es tan important que, á mon entendre, més bé li estaria al llibre l' títol de Lo TIMBALER DEL BRUCH que no l' que li ha posat l' autor, y d' aquell individuo y de son tabal en diu cosas que se separan de la historia; nos ha fet venir lo pensament, á mi y á mon amich lo distingit fotògrafo D. Jaume Monrás, de publicar alguns datos d' aquell fet, digne d' etern recort, recollits entre l's dos en aquesta comarca, que 'ns ha sigut fàcil trobarlos ab un poch de bona voluntat; perque, com diu lo refrà, més sab l' ignorant en sa casa que l' sabi en la dels altres, y així poden formar una especie de complement á l' obra del Sr. Feliu y Codina, per varis conceptes digna d' alabansa, y corregir al mateix temps les inexactituds que en ella hi ha estampat, per fer més interessant la narració.

Los francesos havian passat los Pirineus com amichs y d' hostes que eran s' anavan fent amos d' Espanya. Los espanyols s' alsan contra d' ells, donant Madrid l' exemple en lo célebre 2 de Maig. Com diu molt bé l' Sr. Feliu y Codina, «dins de las mateixas ciutats lo poble insultava als oficials y sorjes francesos y 's trabaven renyinas parcials... Per totas parts bullia l' indigne, l' esperit patri, l' impaciencia y l' anhel de trabar la primera batalla.»

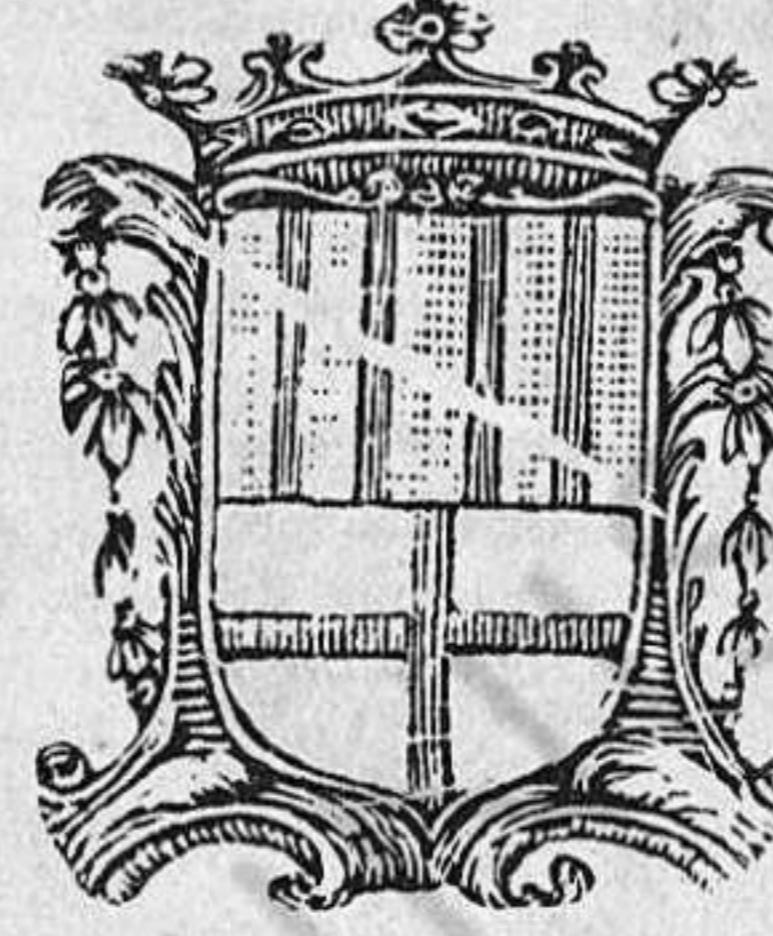
Manresa, que tant s' havia distingit en los quatre últims sigles, armant, municionant y posant á sou fins á deu companyías, sempre contra l's francesos, y que en 1634, amenassant la Fransa rompre las paus ab l' Espanya, meresqué una carta del Rey dihent: *No será menester encargároslo, sino significaros la confiança grande que me queda de que sereys los primeros en mostrar vuestra fidelidad, y amor, como aveys acostumbrado; no devia ser de las últimas poblacions en demostrar que conservava encara viu lo foch de la patria al ser invadida en 1808 pels francesos, nostres constants enemichs, com ja deya l' Rnt. P. Joan Gaspar Roig y Gelpí en lo seu Epitome Histórico de la Muy Ilustre Ciudad de Manresa, publicat en 1692. Y així fou.*

Estaven traballant tres pagesos en una vinya prop de Salellas, lloc vехí de Manresa, tocant al camí de Can-Massana, quan se'n adonan de que venia cap á ciutat un carro carregat ab varios fardos, y com en aquell temps tot se duya á Manresa ab matxos de bast, los hi cridá l' atenció la vista del carro y se'n anaren á preguntar al carreter qué es lo que portava; á lo qual contestà que paper sellat francés pera Manresa. Lo carro continuá l' seu camí poch á poch; los tres companys, ple son cor de sentiments d' ira y de noble indignació, y no escoltant altra veu que la de la patria, prenen sobtadament una resolució: corre á Manresa pera cremar lo paper sellat, á qual efecte guanyan la ventatja al carreter y entran avans que ell á ciutat. Los tres valents manresans, que així desafiavan als francesos se deyan, l' un Maurici Carrió, l' altre Andreu Sampere (a) Butó, y l' tercer era conegut ab lo motiu de Bon-home.

Desseguida que la gent honrada de la ciutat va sapguer que anava á arribar paper sellat francés va comensar á agruparse per las plassas y carrers. Los mes decidits, entre l's quals se trobaven com á caps de colla

los tres companys sobredits, un torner anomenat Tarés, que duya una bandera espanyola, y un altre que portava un tabal, se'n anaren per la ciutat batent la caixa de guerra y ab crits de ¡Viva Fernando VII! ¡Morin los francesos! ¡Abaix Murat! van enardir tant al poble, que al arribar á la Plassa Major s' havia format un verdader motí. Quan arribaren allí trobaren lo carro arrambat á la Casa de la Ciutat, aprop de la Gran dels Jueus, ahont feya poch que hi era, y ja havian comensat á pujar paper á la Secretaria del Ajuntament. Puajan algunos á la Casa de la Ciutat, y mentres pels balcons anavan tirant lo paper sellat á la Plassa, lo poble 'n feya mil bocins. Una dona aná á casa d' un fuster á buscar una faldada d' encenalls, los posà sota del carro é hi calaren foch, cremantse l' carro, lo paper sellat que encara hi havia dintre y l' que tiravan de dalt; distingintse per son entusiasm en convertirlo en cendras un coix que sempre va estar remenant lo foch ab la crossa. Aquest fet, que fou lo primer desacato comés á Catalunya contra l' domini de Napoleón, va ocurrir en lo dia 2 de Juny de 1808, y no en lo dia 4, dos dies avans de la embestida del Bruch, com diu lo Sr. Feliu y Codina.

Los datos aquests los hem tret d' un paper que té l' fill d' en Carrió y d' una nota manuscrita que hi ha en una col·lecció del *Diario de Manresa* que 's publicava durant la guerra de la Independència, y en lo qual hi havia l' escut d' armas de Manresa, qu' es lo mateix que donem adjuntament, nota posada per don Pau Roca y

Pujol. Aquest senyor, que morí en lo 30 de Janer del any passat, á la edat de 86 anys, va pendre part activa en la crema del paper sellat francés, va entrar després á servir en las anomenades companyías de preferencia, y quan la Junta de Defensa va instalar una imprenta ingressá en ella de caixista; va acompañar á la Junta y treballá en lo *Diario de Manresa* y en altres periódichs que no contribuiren menys á sostener l' esperit patri.

¿Havia de despreciar lo general en gefe Duhesme l' reto dels manresans? Ben clar diu quin era l' seu pensament l' ordre secreta del 3 de Juny de 1808 que doná als generals de divisió, que 's trobá en una cartera que va perdre l' coronel italià Foresti després de la batalla del Bruch, y que auténtica 's conserva, ó conservava, en l' arxiu municipal de Manresa. Entre altres cosas conté ella lo següent: «Lo general Schwartz se dirigirá per Martorell y Molins de Rey á Manresa, ab la segona columna forta de 3,800 homens de totas armas. En dita ciutat imposará una contribució de 750,000 franchs, que exigirá en lo precís terme de 48 horas, y que servirà per l' gastos de la divisió. Fará ademan de castigar als motors de la sedició, però l' s perdonará pretextant la pietat del Emperador. Mentre tant se destruirán los molins de pólvora que hi ha en dita ciutat, y s' enviarán á Barcelona la que hi haja, custodiada per un cos de 100 caballs, que s' entornará á la seva expedició desde Esparraguera, ahont serà rellevat.»

En lo mateix dia de la crema del paper sellat nombrá la ciutat de Manresa una Junta de Defensa, en la que tenian representació totes las classes socials; ab lo qual ben bé doná á entendre son decidit propósit d' oposarse per las armas á la dominació del extranger.

OLEGUER MIRÓ.

(Seguirà)

TORNANT DE L' ERMITA

Lo camí que des l' ermita
va á parar en lo poblet
es de pedruscall y roca
y espessas matas cobert;
mes quan suau y dols trobavan
son aspre sol los meus peus
al baixar de la montanya
portantla á n' ella á brassat!
La trista llum del capvespre
tenyia de plom lo cel,
las aucellas refilavan
y rondinava lo vent.
Lo mar casi no s' inovia,
y en son horisont immens
s' hi veyan algunas velas

blancas com un glop de llet.
Jo sentia lo ruido
del bategar del cor meu,
y ab la mà me l' aguantava
perque no s' en adonés,
y los seus ulls contemplava
d' ardentes flamas rublerts,
com dugas moras caygudas
sobre dos bolvas de neu.
En sos llabis, que lluhian
com la flor del magraner,
un somris s' hi mantenía
voltat de perfums y mel;
y en sus morenetas galtas,
més que en lo mateix roser,
brillavan dos frescas rosas
que ombrejavan sos cabells.
Tot baixet y á cau d' orella
li parlava de desdenys,
y ab los ulls baixos á terra
mirava esllanguidament,
fins que lo seu cap s' alsava
pera aspirar ab plaher
de romaní y farigola
perfums que volan lleugers,
mentres que jo de mon ànima
calmava l' delit etern
d' aquells perfums sabent treure
pur y sol lo seu alé.

Per entre olivars y viñas
lo camí anava corrent,
y se sentian ben claras
ja de la vila las veus,
mentres seguia, fent bromia,
tota la colla riuent,
y las estrelles sortian
entre la foscor del cel.
Com se trobava cansada
se recalava molt més,
y sobre mon bras sentia
batre son cor dolsament.
Ja en lo peu de la montanya,
caminavam tan distrets
que las onades del mar
nos mullavan casi l' s peus.
Vam arribar á la vila,
y allí, pel dir de la gent,
los brassos van desjuntarse
vessant lo meu cor de greu.
.....
Avui recordo ab tristesa
aquelles horas tan breus
quan sobre mon bras no sento
lo dols toc de lo bras seu.

FREDERIC RAHOLA.

Agost 1879.

PERIÓDICHES Y PERIODISTAS

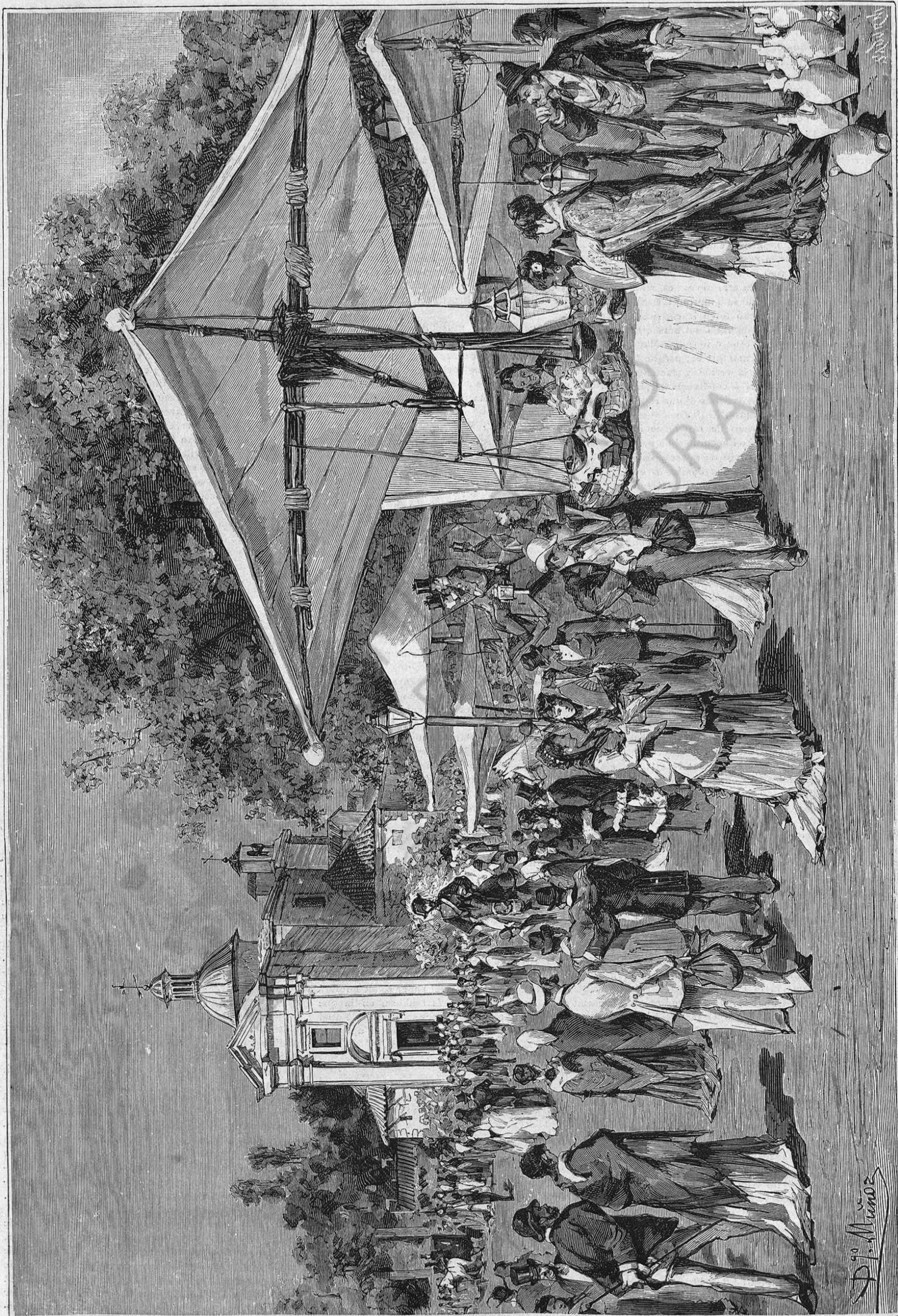
(TRADUHT DE LÉON GOZLAN)

Hha hagut periódichs molt avans que periodistas-los qui redactavan los periódichs dels segles XVII y XVIII eran abats, sabis, fisichs, astrónomos, filosops, poetas; no periodistas. Lo que pretenian dirne diaris eran llibres, y res se sembla tan poch al llibre com lo diari.

Lo ver periodista nasqué ab la revolució del 80, al moment en que la frase, enmantlevant la rapidesa, l' animació, lo gesto, lo colorit de la vida, deixá de cantar pera parlar. Com que ja no s' endressava á grans señors repapats en llurs butacas, sinó al poble reunit tumultuosament á la cantonada del carrer; com que ja no tractava d' ajudar á passar l' estona agradablement, ni d' instruir ni d' ilustrar á ningú; però si de moure, de ferir, d' inflamar á tothom; la frase llensá las sabbatas de sivella y 's posá alas als peus pera volar en lloc de caminar.

Desde llavors s' establí la més completa separació entre l' autor propiament dit y l' periodista, qui, si pogué esser encara considerat escriptor, acabá d' esser mirat com autor pera sempre més. Y en proba d' aquesta separació marcadíssima (si alguna proba cal) teniu la de que en eixa època de fermentació en que naix lo periodisme l' llibre mor. Tot lo més, y per excepció, s' atrevíá mostrarse algun cop ab la fesomía entrevessada, indecisa, de quadern ó folleti.

No podia esser d' altra manera. Perque ¿qué tenia de fer lo llibre, aquest bon Apis del antich culto literari, ab Paris transformat, en continua agitació, suant desde trench d' alba fins á mitja nit, deixondintse á cops de timbal y adormintse, quan podia dormir, ab l' estrépit de las canonadas? Lo diari era un maravellós auxiliar pera l' Paris regenerat, que necessitava saberho tot, dir-ho tot; que vivia sempre ab un peu en l' ayre, no aclavava més que un ull pera dormir, anava y venia y

MADRID — FESTA DE SANT ANTONI DE LA FLORIDA

JOANA GHÉFEST PROP DEL BRESSOL DE SA FILLA

H. Nach

corria, sense parar, de Versalles á las Tullerías, de las Tullerías á la Bastilla, hont se ballava; de l' Opera, hont se ballava un xich menos; á la frontera, hont se batallava molt.

Quin medi meller que l' diari pera assentar, minut per minut, segon per segon, la fulminant precipitació del pensament en aquella época de febra? Lo diari aparesqué á la seva hora, com totes las cosas que son realment necessàries á l' existència del home, com aparesqué l' blat quan degué desapareix la substància ab que s' alimentaren los primers homens. Lo periodisme ha sigut lo blat del pensament.

Lo periodista, donchs, com acabo d' indicarho, es un producte modern, un ser indispensable, sense parentiu ni relació ab l' *autor*, que l' havia precedit.

Una de las principals virtuts del periodista deu esser l' independència: sa primera qualitat l' esser repentina, tindre promptitud de concepció, saber improvisar la forma: pobre d' ell si ha de retocarla. A voltas la frase se li presentarà pels peus; cal que surti á llum, que visca, tal com naix del cervell. Pobres d' ell y de la frase si ni tan sols intenta girarla, refondrela, reconstruirla y pulirla després ab lo fret desitj de perfecció. L' escriptor deixará llavors d' esser periodista, la frase d' esser viva; serà tal volta més bella, però muda. Pobre d' ell si no coneix l' art misteriós d' expressar son pensament ab lo mot primer que l' inspiració li dona.

Si la primera qualitat del periodista es la facilitat, ho he dit ja, sa primera virtut deu esser l' independència. Lo periodista ha de mirar homens y cosas completament lliure d' aficions personals, en rahó de que l' periodisme es la crítica y no l' apologia de las cosas y dels homens.

Quan lo periodista ha perdut la llibertat de criticar hi es de més: primer, perque ja no diu la veritat, y en segon lloc perque proclama la mentida. Per això allá hont no hi ha llibertat d' imprenta l' periodisme es il·litori, es una superfetació ridícula, com ho seria vendre plumeros ó escombras de crin ó de xocolata.

Tothom desitjarà que aqueixa independència de que volem estiga dotat lo periodista l' exercís sempre y en totes las qüestions que ha de tractar sa ploma; emperò en aquest mon imperfete no pot succeir així. Lo periodista es home, té passions y las té tant més terribles en quant disposa sempre de medi pera satisferlas.

Es ben cert que l' s periodistas no están pas condamnats á tindre més enveja, gelosia, enemistats, parcialitat ó esperit de venjança que l' s altres homens; emperò aquests no tenen, y ells sí, una ploma que obheix á tots los moviments de llur temperament irritable: ella mateixa l' s empeny, s' hi complau, té necessitat de passar tremolins y bufadas d' ira, com li convé á la mar tindre tempestats perque sas ayguas no s' corrompin ab la quietut de la calma. ¡Malparlan dels periodistas perque s' deixan dur per la passió! Jo m' admiro de que sápigam refrenar-se tant!

II

Lo periodista conciensut passa per esser lo més útil; si l' mireu bé no es sinó l' més ben pagat. No fa gayres anys se vegé perfectament quan endarrerit anava de l' opinió, tot pensantse que la dirigia. Quan la revolució de Febrer arborà París, pera arborar més tart tota la Europa, no hi havia á París ni tres periodistas republicans. Tots los altres s' entretenian en dissertar sobre la llum del mont Tabor. Judiqueu, per aquest exemple, de l' autoritat del periodisme reflexiu.

Si l' periodista lleuger conegué meller las qüestions governaria á la Fransa, emperò s' acontenta ab sa vivor natural, y la vivor no es més que l' s postres, y ab los postres sòls no s' dina.

Sia com vulga, lo periodista agut es maravillós per la seva flexibilitat, per sas intencionadas y enlluernadoras brometas, per lo amant y certer qu' es en sos cops, per l' esclat de sa rialla mortal, per sas burlas que feixen, per sa inestroncable fecunditat, per son doll de formes d' expressió.

Viu com en ubriacament perpètu en lo qual se succeeixen l' agudeza, l' alegria, l' imaginació, la poesía mateixa, ab tots los matisos d' aquestas raras qualitats de l' intel·ligència humana.

En lo caior del moment los fruys d' aqueixa gestació, son tan milagrosos y esgarifosos á la vegada, que la rahó se'n esporgueix, y, no obstant, un cop fets ja no son res. Pe l' periodista no hi ha demà: neix, regna y mor en una mateixa jornada. Ja ho diu lo nom: *diari*, viu un dia.

Son meller travall lo fa á la nit. Quan son cervell y sos nervis han sentit las ventadas de tots los accidents del dia, quan lo sol l' ha abrusat atravessant la plassa de la Concordia ó torrat á travers de las vidrieras del Congrés, quan la pluja, aquesta propagadora de totes las neuralgias, l' ha indignament enervat, quant los disgustos, las contrarietats y enrabiadas l' han flagellat dotze horas seguidas y ha barrejat, cuyt y fós en lo gre-

sol d' una reflecció cremosa totes las materias morals, literàries, polítiques, religiosas y socials y las ha sobreexcitat y volatilisat ab lo vapor oriental del café, llavors lo periodista s' esdevé mestre, sobirà, deu del univers intelectual.

No escriu; s' exhala. La paraula s' enganya al carro del pensament; lo pensament brolla imatges justas, completes com creacions; lo paper, cavall dòcil, s' aixeca ó s' ajau á la pressió d' aquella ma ferma y segura; la ploma escriuria sola, si se la deixes anar; la tinta que muda de colors á la viva llum de la lámpara, ja s' converteix en pluja de perlas y esmeragdas si l' cor es poètic ja en pessar d' or encunyat ab lo troquel de la soberanía de la rahó, si te tanta conciencia com cor.

Horas abrusants! horas superbas! horas deliciosas! Aquell qui no 'n recorda més que l' s fatichs no es periodista. Aneuvosen al ball, á l' òpera, á disfrutar; lo plaher, l' òpera, lo ball del periodista es la festa qu' ell mateix se dona cada nit pastant, modelant, pintant, animant son pensament, son pensament que regnarà demà, que s' aixecarà en l' horisó ab lo sol, que com los raigs del sol s' heus entrará per sota la porta; son pensament, ab lo qual nos escalfareu, respirareu, viureu, com ab lo sol.

Si be l' periodisme ofereix diversitat de travalls, lo fondo de vocació ha d' esser lo mateix pera tots los periodistas. Un bon periodista gayre be no serveix pera altra cosa. Sos desitjos, sas ambions, son immensos; sempre vol escriure algun llibre, una novel·la, una història ó una comèdia; mes una altra immensitat contrapesa la de las sevas pretensions: l' immensitat de la seva peresa.

Ben segur que s' morirà sens haver fet lo llibre famós ó l' admirable comèdia ab que l' enganyava l' esperança. Aqueixa peresa no es un defecte en ell, sino una condició especial de la seva naturalesa. Es lleó, no pot produhir sino lleons. Lo periodista no es capás sino d' escriure diaris.

Ah! si ell sabés quanta mortificosa paciència, quins dolors y quins combats suposa lo part d' un llibre; si sabés quantas precaucions y cuidados, quan de temps y reflexionaments y previsions y rahó cal amassar pera compondere un drama ó una comèdia; no amanyagaria l' il·lusió enganyosa d' esser un dia novelista ó autor dramàtic!

Més, perquè arrancarli eixas bellas ilusions que la accompanyaran dolsàment fins á la vellesa y fins á la fossa! Alguns n' hi hagut, certament, qu' han realisat tan bell somni; mes son ben pochs, y encare preguntauloshi quant no l' s hi ha costat despullarse de la seva natural inclinació; preguntauloshi, sobre tot, si á la glòria académica del llibre ó al aplauso sempre tan desitjat del teatre no prefereixen lo tropell sens fi del periodisme, sas contínues aventuras, sas lluytas constants, sas goigs secrets, sas desafios d' à cada pas, sas amors ardents, sa enlluernadora vitalitat.

NARCIS OLLER

CENTENARI DE CALDERON (1)

Madrit 28 de Maig de 1881.

Sr. Director de LA ILUSTRACIÓ CATALANA.

MOLT senyor meu: Acabadas ja las festas populars de Madrit ab motiu del segon centenari de la mort de Calderon; cumplint ab mon comés, paso á donarli compte de las principals particularitats de las mateixas y de la gran animació per ellas produhida en la coronada vila.

Excusat considero dirli que lo número de forasters de totes las provincias que acudiren á tan extraordinàrias festas, fou molt considerable y que foren calculats en més de 20,000 los catalans que ademés dels trenta ó quaranta mil que conte Madrit, vingueren atrets per la fama dels festeigs que s' preparaban.

Ab tot y aquesta afluència, no foren per complert ocupadas las posades disponibles, ni sofrí destorbs la circulació en las grans vies públiques y multiplicats medis de circulació que conte Madrit.

Pregonadas ab gran cridoria las festas del centenari, venentse biografías, retratos fotogràfics y litogràfics ab professió, papers de totes midas en gran número entre los que descollá lo publicat per lo periódich *El Dia* imitant l' estil del sigei XVII, y descripcions més ó menys acabadas dels festeigs en projecte: lo dimecres 25 després de la salva en los forts y la diana, tingué lloc en l' espayosa iglesia de Sant Josep, en lo magnífich carrer d' Alcalá, lo funeral que costejá la Congregació de Prebres naturals de Madrit, oficiant lo Exmm. senyor Cardenal arquebisbe de Toledo. Hi assistí S.M. lo Rey

(1) Rebuda aquesta carta lo dia 30, en que ja estava en premsa lo passat número, s' inserta encara que ab retard en lo present, per son senyalat interès.

y ademés d' alguns parents de Calderon, del cos Diplomàtic y Corporacions oficials, omplenaren la nau numerosas comissions literàries y científicas, no quedant olvidada la premsa. En aquestas sòlemnes honras cantades per un bon coro de veus y nutrida orquestra, l' únic adorno del temple consistí en grans cortinatges negres profusament galonejats d' or, un crucifix de bona talla entre sis candeleros en l' altar major, y en lo creuer s' alsaba lo cenotafi ab l' urna coberta ab lo mantell blanch, ab la creu roja de Santiago, una estola morada y un calzer, tot surmontat per una frondosa corona de flors.

Eran prop de las dues quant acabat lo funeral y haventse retirat lo senyor Rey; les Autoritats y Comissions se dirigiren entre lo numerós cordó de tropa per los carrers d' Alcalá, Carretas, Atocha, plassa d' Anton Martin y Torrecilla del Leal, á la iglesia dels prebres de Sant Pere, ahont reposan las cendres de Calderon y allí fou cantat un responso que entonà dit cardenal Moreno. Luego després las tropas desfilaren en columna d' honor per devant del monument provisional alsat á Calderon en la plassa d' Orient, enfront del Real palau.

Eran las deu de la nit quant en la Casa de la Vila esplendidamente adornada en son interior y en l' exterior seguidas totes las ratllas arquitectòniques per globos blanxs de gas, tingué lloc la gran recepció oficial dispossada per lo senyor Arcalde de Madrit, de S. M. lo Rey, lo Cos Diplomàtic y las Comissions dels Ajuntaments que habian acudit á Madrit ab motiu de las festas del Centenari, reuní en la que no mançà la més distingida assistència de senyoras, y en tot se desplegà la sumptuositat y galantería que s' requerian de l' Ajuntament iniciador de tal obsequi.

Las iluminacions en aquests dies y en los dos següents foren generals en los edificis públics y passeig del Prado y molt numerosas en los edificis particulars.

En lo dia 26 á los dos de la tarde, sortí de l' Universitat la numerosa professió cívica de la joventut escolar á fi de portar coronas al monument alsat á Calderon en la plassa d' Orient, y havent tingut ocasió de veurerla en lo carrer de Preciados, prop de la plassa de Santo Domingo, cal confessar que fou molt numerosa y lluïda.

En primer lloc obria la marxa lo batalló de aspirants de la Guardia-Civil, que s' instruixé á Valdemoro, seguian los educandos del Col·legi de l' Escorial també ab lluit uniforme militar, multitut d' escolas de noys y després de noyes ab sos mestres y ab variats y elegants pendons, que portaven son nom y una dedicatòria al gran poeta. Seguien en gran número los alumnes y alumnes del Conservatori de música y declamació y los dels Instituts de segona ensenyansa. Luego després una numerosa copla dels estudiants que recorregueren algunes capitals d' Europa, ab son especial trajo negre compost de calsa curta, jipó capeta y gorreta abollada ab una ploma blanca, los què tocaven gran número de bandurrias, guitarras, violins y pifans, ab marcat ajust y regularitat.

Los estudiants de l' Universitat venian precedits de lo pendó del color de la Facultat respectiva y portant una Comissió lo citat trajo, ab una plometa del referit color, los demés portaven sols una cinta al bras, com á distintiu. Ultimament, y sens parlar de las numerosas y variades coronas que portava cada Comissió y de las diferents músicas que animavan la festa, tancavan la professió los Catedràtics de dita Universitat ab llurs medallas, portant també coronas en las mans. Seguien últimament lo batalló d' alumnos del cos de carabiners ab bandera y música; y tant la lluhida concurrencia que poblava los balcons del carrer de Preciados adornats ab palmas y variats paraments, com lo numerosí pùblic de la carrera, saludaren repetidament ab aplausos las diferents comissions de la ben dispossada professió.

Lo castell de fochs artificials cremat en lo passeig de Atocha, si be no oferí grans particularitats consegui com es de suposar, atreuer un número considerable de concurrents collocats en las moltas y espayosas avingudes d' aquells entorns.

Esperada ab gran impaciència la projectada professió cívica que debia verificar-se á la una del divendres dia 27, correspongué aquesta per lo selecte y numerosa á las esperances concebudas. Altres relacions considero que se m' haurán anticipat á donar compte de tan magnífica solemnitat y per lo tant no espere V. una detaillada y completa exposició ja innecessaria.

Ab propietat de trajo obria la marxa vuyt heralds á cavall vestits de panyo blau ab sobrevestas ó dalmàtic grogas blassonadas ab las armas imperials d' Espanya, ço es, ab las àguiles de la Casa d' Austria, xambergos cendrós ab ploma vermella y unas petites banderolas blavas enarboladas, portant los cavalls guardinats iguals als dels reys d' armas.

Després de la charanga del batalló d' Arapiles, seguian seixanta estandarts de variats colors ab los títols

de las diversas obras dramáticas de Calderon, portats per actors dels teatres de Madrid, vestits á l' usansa del segle XVII, y acompañats per la música del regiment de Mallorca.

Seguien luego las carrozas disposadas ab bon gust y ostentació, en termes de que fora difícil aquilarat lo mérit de cada una d' ellàs, havent excitat totas particular entusiasme per l' originalitat ó bona execució de l' idea.

La carrossa del barri de Chamberi simulaba una gran petxina ab variadas alegorías; la del gremi de ferrers y serrallers simulaba esser formada d' objectes de ferro y en ella treballaban diferents operaris batent al compás d' una música sobre l' enclusa; y vestint uns lo trajo del segle XVII y altres l' actual. Los fusters de la associació de Sant Josep portavan tots una gran medalla de dit San penjant d' una cinta blava y venian seguits de la música del batalló de Puerto-Rico. La carrossa del Foment de les Arts, representaba l' agricultura, la industria, las arts y la imprenta, tenint en la plataforma una prempsa del segle XVII per medi de la que alguns oficials durant la carrera, tiraban profusament autos sacramentals y retratos de Calderon.

Variats estandarts gremials donaban major animació á l' espectacle; y lo gremi de magatzemistas de vins portaba una pirámide ab gran número de botas y ampolles de vi, rematant ab una copa de forma colossal. Seguia la música del regiment de les Balears.

La carrossa dels Mestres d' obres ademés de ostentar los atributs de la classe, simulaba esser tirada per dos colomas, quals llargues bridars de cinta sostenia un graciós geni. Seguia l' Associació de la Creu roja vestint alguns associats la musseta blanca ab la creu roja, y portavan son corresponent pendó que també ostentava l' Associació de Mestres de primera ensenyansa.

La carrossa de l' Unió mercantil, representava una nau, en qual popa s' alsaba un hemicicle figurant lo teatre grec antich, en lo que dos figures simbòlicas del Comerç y la Industria, coronaban un busto colossal de Calderon, mentres que Neptuno sentat en la proa li oferia branques de lloer.

L' associació d' arquitectes, venia acompañada per quatre noys que portavan una gran corona de lloer; seguia l' associació d' enginyers industrials ab son pendó y després la música del regiment de Canarias.

La carrossa de la prempsa ostentaba los escuts y noms de tots los periódichs de les provincias espanyolas inclosas las d' Ultramar, unas soperbas armas d' Espanya en la part anterior, en lo centre l' estàtua de Guttemberg y en la testera la de Calderon ab la correspondencia d' aquest poeta y ab cinc centas coronas á son entorn ofertas també per la prempsa.

Seguian molts estandarts dels periódichs de Madrid y de les provincias portats per operaris de les imprentas, los cos de redactors y los individuos de les Societats Económicas, Acadèmies y Ateneos ab llurs pendons.

La carrossa de l' Associació d' escriptors y artistas, combiná dos bonicas representacions simbòlicas del Teatro clàssic y del modern ab un trípode erigit al geni de Calderon.

Seguian luego tots los estudiants y alumnes del Conservatori que havian figurat en la professió del dia anterior ab sa corresponent música y entre ells los estudiants de l' Universitat de Salamanca ab llurs macers ab trafo heràldich.

No quedá en res ressagada la representació de las provincias d' Ultramar, puix fou hermosa la decoració de las carrozas de Filipinas, de Cuba y de Puerto-Rico, presentant l' última una bonica apoteosis de Calderon y una alegoria d' Amèrica, ab una figura de cos enter de Colón que tenia en la ma un pergami ab lo mot *Plus-ultra* (més enllà). Seguia la música del regiment de Manila.

La carrossa de l' exèrcit dirigida especialment pels cossos d' Artilleria y Enginyers, presentaba sobre una columna formada per canons de siti, l' estàtua de Marte, obra de Duque, alsada sobre un pavés, qual estàtua coronava un busto de Calderon artísticament posat entre llovers y numeròssims atributs militars combinats d' enginyosa manera. Ademés de las numerosas forsas que en representació de tots los cossos de l' actual exèrcit, acompañavan aquesta carrossa; venian dues pessas d' artilleria del segle XVII ab sos montatges y petits carros ab vela arrodonida per furgons, vestint los artillers coletó d' ante groch, ab calçó y xupa vermella, calsas blavas, sabata ab monya y xambergó gris d' alta copa y ab ploma vermella, portant los sirvents antiga espasa toledana. També ab semblant uniforme y burgonyona de ferro ab ploma vermella, seguia una secció de caballeria de dita època.

La carrossa de la Marina que acompañava un batalló de son institut, ab música, representava una popa d' una galera del temps de Calderon, ab una multitud d' atributs de l' època, molt propis, destacantse lo busto de Calderon sobre una gran petxina de mare perla.

Las Comissions de molts Ajuntaments que venian

inmediatament, cridaban l' atenció per la varietat de sus insignias y algunas per sos traços que eran los de sa comarca y generalment pel trafo dels macers que era en alguns de vellut, altres de damás, altres de seda y altres de llana, generalment vermell; essent molta la varietat de llurs massas en la materia y forma. Entre las insignias de cada Ajuntament descollaba la *ensanya bermeja de Zamora*, petit estandart vermell ricament brodat ab las armas de Castella y de Lleó; l' estandart de Toledo, acompañat de la bandera menor de la Capitanía espanyola en la batalla de Lepanto, de seda blava, ab un crucifix y altres delicats brodats d' or, y ademés una bandera triangular moresca de la mateixa batalla, blanca, ab aplicacions d' orla y lletras de tela carmesina, històriques despullas que guarda lo Capitol Catedral de Toledo. La gran senyera de Valencia il·lustrada de groch y vermell, era portada per l' arcalde en una magnífica carretela; y l' Ajuntament de Granada ostentaba las banderas de la reconquesta y ademés dos patxes ab dalmàticas blossomadas portavan un magnífich escut de plata cisellada que fou d' Isabel la Católica. Barcelona ostentava un nou pendó format per las armas de la Ciutat, surmontadas per un rat penat daurat; qual pendó portava á cavall un maceb ab trafo de cerimonia, lo rodejava la Comissió de l' Ajuntament ab l' Arcalde primer, y feyan l' escolta set guardiàs municipals á cavall ab son vistós uniforme de gala.

La Diputació Provincial de Madrid portava sos macers ab dalmàticas moradas ab richs brodats d' or y la carrossa estava adornada ab los escuts de la Diputació acompañantla palafraners y lacayos, de gran gala.

Seguia la música del regiment de Castella y la guardia groga d' arcabussers del segle XVII, ab ample tahali y espasa de cassola y luego després venia la carrossa de l' Ajuntament de Madrid, precehínt al cos municipal. Aquest portava sos macers ab dalmàticas de vellut carmesí y or, portava també los timbals y clarins de la corporació y los agutis ab barret de teula ab pionero de variats colors, golilla y capeta negra, aixís com lo jipó y demés del trafo. Seguia la música del regiment de Sevilla y luego després la carrossa del poble de Madrid que era una imitació del monument erigit á Calderon en la piazza de Sta. Ana, projectat y dirigit per nostre arquitecte senyor Figueras, trovantse substituïda l' estatua de Calderon per una Fama sostinent lo retrato del gran poeta.

Venian luego los parents de don Pere Calderon ab las Comissions estrangeras y la organisadora del Centenari, las que foren vivament saludadas.

Ultimament la carrossa d' Espanya en la que destacaba lo gran escut nacional sota un dossier de vellut carmesí, presentava una gran estàtua simbolissant á Espanya coronant un busto de Calderon. Anava tirada per vuit cavalls de la Casa Real guiat per altres tants patxes á l' estil de l' època de Felip IV.

Seguia de respecte enviada per la Casa Real, la soperba carroza dita de doña Joana la boja, tota de magnífich ébano y forrada de vellut negre, elegantíssima y primorosament esculpida segons lo més florit estil del Renaixement en lo segle XVI.

Tancaba aquesta gran professió cívica un escuadre de husars de gran gala.

L' entusiasme popular que en diferents punts de la carrera esclatá ab gran forsa, era correspost per los innumerables mocadors que s' agitaban en los balcons, sotabanchas y taulades, essent innumerables lo concurs que rublent los espayosos carrers presenciá tan solemne festa animada per un magnífich dia primaveral.

La gran serenata que debia tenir lloc aquella nit, no pogué verificar-se per causas imprevistas, anunciantse per el pròxim diumenge; pero si continuá l' illuminació dels edificis públics y particulars y en tots los teatres foren representadas comedias de Calderon.

Entre las produccions en boga en los teatres de Madrid, ha guanyat favor una revista titulada *Cosas del dia*, y en ella es fins commovedor que després d' exposarse per la cómica que representa Madrid, las discor-dias civils e internacionals que nos divideixen, se conclou ensalzant l' unió de l' esperit nacional quant se parla de sos grans ingenis, presentantse com á comprobació l' apoteosis de Calderon per medi de la professió cívica, quals carrozas se simula que passan pel fondo del teatre davant d' un gran concurs de espectadors de totas las classes socials y dels heralds que sostenen en primer terme diferents vistosos pendons ab los titols de las obres del gran dramàtic.

Exposat lo més culminant de las esplicadas festas, seria llarga tasca, senyor Director, fer algun mérit dels actes académichs, exposicions, visitas als Museos y demés actes dignes d' esment que tingueren lloc ab motiu de las mateixas, mes feta menció sols per lo excellent en grau superlatiu dels objectes exposats, de l' exposició històrica ó de l' art retrospectiu á que contribuixen la Casa Real y la grandessa, pressentantse molt ben organizada en la casa que fou platería de Martínez, acabaré aquesta llarga carta repetintli que ditas festas

foren dignes de son noble objecte y coronaren ab lo millor èxit las esperansas de quants ab carácter oficial ó sols atrets per la curiositat anaren á presenciarlas.

Mentre á mon próxim retorn espero donarli de pa-raula altres pormenors, me repetesch de V. afectísim y seguir servidor, q. b. s. m.,

EDUART TÀMARO.

EN L' ALBUM DE LA SRA. D.' C. DE S. DE X.

¿Qué té d' estrany que en aquest full senyora no gose ni tan sols á posá 'l nom,
que té d' estrany si os he vist á ma vora
y he sentit pera vos en aquella hora
lo que veystos sentirá tothom?

Per qué no dirho si en mon cor ho sento,
per qué amagar la boja tempestat,
si per tots mos sentits la transparento
si al raig diví de vostres ulls pressento
tot un mon fins avuy per mi ignorat?

Al mon vinguere pera ser hermosa
com jo també pera no ser ditxós,
mes ab tot y ser tal, oh casta esposa,
jo estimo en vos la dona virtuosa
qu' ompla de goig la vida del espòs.

¿No haveu may vist en mitx la mar irada
un aspre escoll alsarse sobergos
hont va á estrellarshi l' ona arrebata?
ell es vostra virtut; jo soch l' onada
qu' estrellareu tan punt m' acoste á vos.

R. E. B.

TEATRES

DEcididament la temporada es bona. Tot just s' tancan los teatres d' hivern y ja 'ns reclaman los del Passetx de Gracia ab cartells y anuncis atractius de debó, qu' un no sabá quin donar la preferita. Aturémos per avuy en lo primer de la dreta, qu' es ara com ara que 'ns fa més pessa.

Aquella especie de magatzem desocupat, aquelles quatre parets desfregades tancant un espai que may s' acaba, ni may s' aprofita tot, aquella sala gran que 'ls llums de gas no arriban á iluminar ben bé, alló que (no sé si per burla) 'n diuhen teatre de *Novedades*, es lo que 'ns ha d' ocupar més durant un parell de mesos; però no us penseu que sia l' teatre l' objecte de les nostres simpaties; no 'ns suposeu un gust tan estrafalari. Lo que 'ns porta cap aquell local y segurament ens fará omplir més de quatre quartilles en los números vinents, es la companyia qu' ha comensat á actuarchi, companyia italiana de declamació, que, judicantla per la nit de debut, ha de merexer lo favor del nostre pùblic que ja ha comensat á tributarli 'ls primers picanments de mans.

Parlant no més que per la primera impressió, dirém que no s' destaca en aquella companyia cap d' aquelles figures eminentes que per si soles fan omplir un teatre; però cad' un dels artistes val prou, y l' conjunt val tant, que no duptem en assegurar que totes les obres que posen en escena han de ser tan ben desempenyades com la primera, que tants aplausos ha arrencat, y que la concurrencia ha de sortir cada nit tan agradada de la companyia, que no ha de trovar altre medi de demostrarlo que tornanthi l' endemà. Les costums de la societat moderna, les intimes escenes de familia, son representades per aquells actors ab una naturalitat sorprendent y ab una igualtat raríssima en la nostra escena; allí cada hú fa 'l seu paper tan bé com l' altre, y tots plegats reproduhexen la veritat ab sos més variats matisos.—Per avuy ja n' hi ha prou ab lo qu' hem dit, y esperem que les representacions sucesives no 'ns donaran motiu pera desdirnos de res, sinó molt al contrari pera ampliar lo qu' hem no més indicat.

Com á recomanació als lectors y per saludar al nou vingut, dirém que forma part d' aquesta companyia nostre ja conegut artista, 'l simpàtich Garzés, á qui 'l pùblic havia aplaudit tant en nostre teatre Principal, y que feya 'l Tegli del *Dora* com no l' ha fet ningú més en los teatres d' aquesta ciutat.

Lo repertori es bo, la companyia 's presenta bé, y per lo tant esperem passar les nits á gust. Veurém.

F. M.

NOVAS

Entre 'ls molts descobriments arqueològichs que sovint tenen lloc en la antigua capital de la Espanya tarraconense, mereix citarse lo que ara de poch ha tingut lloc.

Tal es la troballa de una inscripció romana de no-

escàs interès, que ha passat á formar part de la col·lecció epigràfica del museo provincial de Tarragona, com també un colossal peu de caball, en bronze, pertanyent tal vegada á n'alguna estàtua eqüestre, que es de presumir sia de igual època que l'objecte anterior.

Lo jurat de l' Exposició de Bellas Arts de Madrid ha proposat entre altres paisans nostres, al senyor Masriera per son gran quadro Maria de Magdala pera una medalla de segona classe, y al senyor Campeny pera una de tercera, per una obra d' escultura.

Se trovan malalts d' alguna gravetat lo distingit autor dramàtic català seiyor don Eduard Aulés y nostre apreciat colaborador don Gerardo Blanco. Igualment se trova malalta en Madrid la senyora esposa del Excm. seiyor don Víctor Balaguer. A tots desitjem un prompte y complert restabliment.

Se troba exposada en la botiga del seiyor Parés una imatge de la Verge, casi de tamany natural, tallada en fusta per lo estudiós escultor seiyor Atché, y delicadament policromada per lo dorador seiyor Valcells. Aquesta obra està destinada á l' iglesia parroquial que s' està construïnt en Port-Bou á despesas de don Claudi Planás.

Dintre poch se donarà al pùbllic un llibre català contenint diversitat de estudis sobre ciències naturals, història, ramas de l' arqueologia, costums, descripcions, etc., etc., referents á Catalunya, ilustrat ab un gran número de grabats.

Tenim entés que la publicació de un llibre que promet ser molt interessant, se deu á una laboriosa corporació catalanista.

La Academia Bibliogràfico-Mariana 'ns ha enviat lo cartell pera l' pròxim certámen. Los temes que poden escriu-

res en català son los següents : *lliri de plata*, poesia en que ressalta la tensió d' afectos y amor á María; *assutzena de plata*, poesia á la Inmaculada Concepció, com á patrona de la joventut catòlica d' Espanya; *petxina de plata*, poesia sobre una festa popular consagrada á María en Catalunya; *escut de plata ab la xifra S. S.*, prosa ó vers en llahor de la imatge del Sant Crist Trobat, que 's venera en l' iglesia de Sant Llorenç de Lleyda. Hi ha també un premi pera l' meller boceto al oli representant qualsevol assumpt de la història de la Verge de Roncesvalles. Los travalls s' enviarán avans del 8 de Setembre al secretari de la Academia (carrer Major, 23, principal; Lleyda).

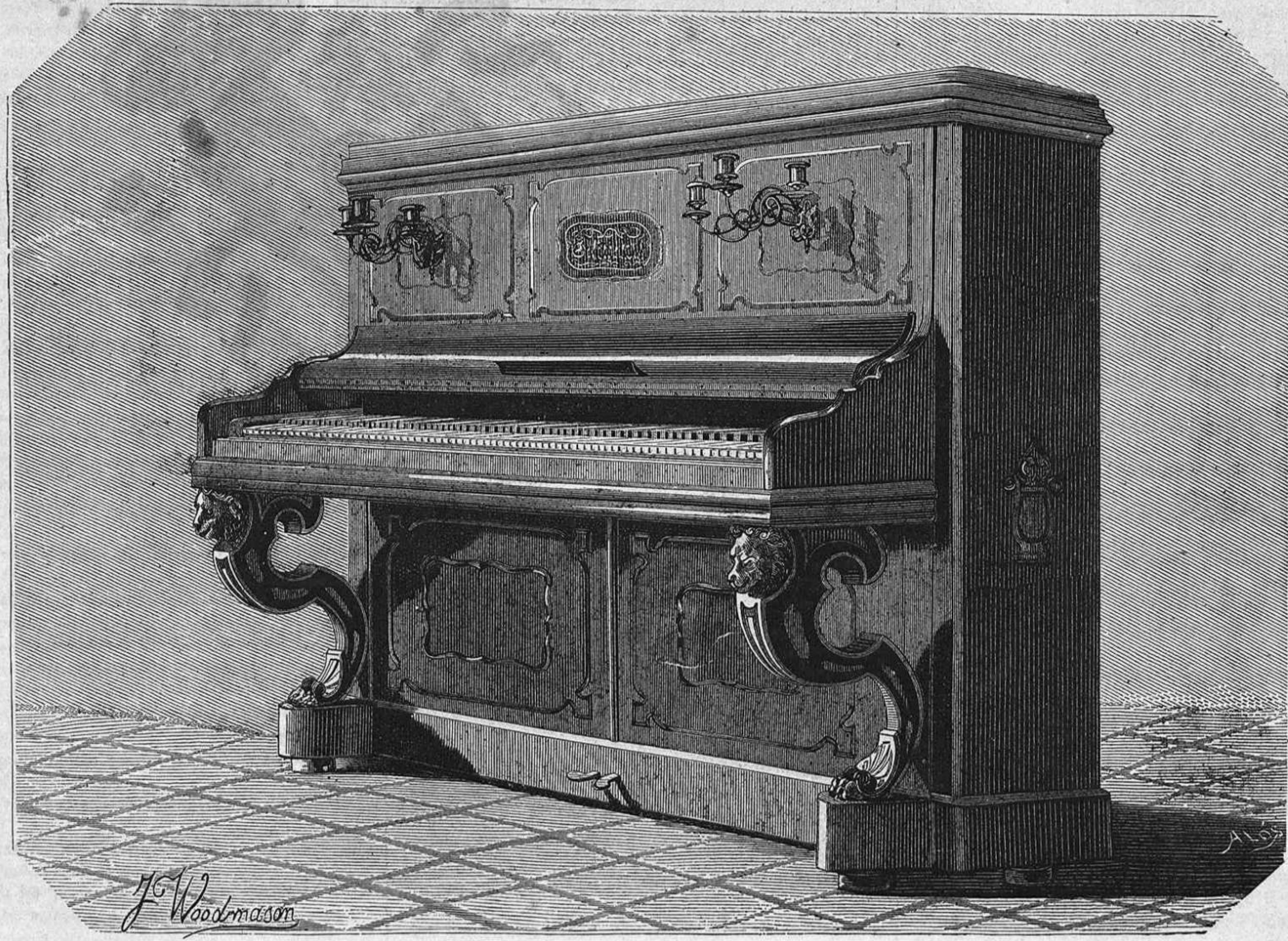
Desde la restauració dels Jochs Floraus de Barcelona, en l' any 1858, de grata recordansa, fins al present, que n' es lo xxiii, las Reynas d' aquests Jochs anyalment elegidas, han sigut las següents: donya María Mendoza de Vives; donya Elisea Lluch de Rubió; donya Carme de Bofarull; donya María Josepha Massanés de Gonzalez; la sereníssima senyora duquesa de Montpensier y en sa representació l' esposa del excelentíssim seiyor Gobernador civil de la província de Barcelona; donya Victoria Penya d' Amer; donya Elena Caballer de Roca; donya María Luna Mendez de Vigo; donya Dolores Llopard de Muns; donya Carme Mercader; donya Mercé Estrada; donya Francisca Nanot-Renart; donya Antonia Sacanella de Blanch; donya María Hubert; excellentíssima senyora donya Oriola de Quintana y Serra; donya Antonia Ubach y Gutierrez; donya Rosa Pignau; donya Emilia Palau y Gonzalez de Quijano; donya Josefina Sabater d' Aldavert; excellentíssima senyora donya Carme Cendra de Domingo; donya Teresa Gasset; donya Clotilde París, avuy de Franquesa; y últimament la molt ilustre senyora donya Dolores Caballero de Mercader, comtesa de Belloch.

ANTICH CLAUSTRÉ DE LA SEU DE MANRESA

Copia de fotografia de D. Jaume Monrás

FÀBRICA DE PIANOS DE FRANCISCO ARBONA
CARRER DE SADURNÍ, 6, BARCELONA

PIANO - ARBONA

Reservats los drets de reproducció artística y literaria || TIPOGRAFÍA DE E. ULLASTRES. RONDA DE LA UNIVERSITAT, 96. || S' envia números de mostra fora de Barcelona

EXPORTACIÓ Á PROVINCIAIS Y ULTRAMAR
SE FAN COMPOSTURAS DE TOTA MENA